

Київський університет імені Бориса Грінченка
Факультет права та міжнародних відносин
Кафедра публічного та приватного права

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи
Олексій ЖИЛЬЦОВ
« 01 » 09 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Екологічне та земельне право

Змістовий модуль «ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО»

для студентів

спеціальності	081 Право
освітнього рівня	першого (бакалаврського)
освітньої програми	081.00.01 Право

Київ – 2020

Розробник:

Богданевич Тетяна Станіславівна, д.ф.н., доцент, кафедри публічного та приватного права Факультету права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка.

Викладачі:

Богданевич Тетяна Станіславівна, д.ф.н., доцент, кафедри публічного та приватного права Факультету права та міжнародних відносин Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри публічного та приватного права Факультету права та міжнародних відносин
Протокол від «26» серпня 2020 року № 1

Завідувач кафедри публічного та приватного права _____ (Лілія ОРЕЛ)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми 081.00.01 Право 2020 р.

Гарант освітньої програми _____ (Наталія СЕРГІЄНКО)

Робочу програму перевірено 2020 р.

Заступник декана _____ (Анфіса НАШИНЕЦЬ-НАУМОВА)

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (_____). «__» _____ 20__ р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (_____). «__» _____ 20__ р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (_____). «__» _____ 20__ р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (_____). «__» _____ 20__ р., протокол №__

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Екологічне та земельне право		
<i>Вид дисципліни</i>	основна	
<i>Мова викладання, навчання та оцінювання</i>	українська	
<i>Загальний обсяг кредитів / годин</i>	5/150	
<i>Курс</i>	3	4
<i>Семестр</i>	5	8
<i>Кількість змістових модулів з розподілом</i>	2	
<i>Обсяг кредитів</i>	5	5
<i>Обсяг годин, в тому числі:</i>	150	150
<i>Аудиторні</i>	70	20
<i>Модульний контроль</i>	10	-
<i>Семестровий контроль</i>		
<i>Самостійна робота</i>	70	130
<i>Форма семестрового контролю</i>	Залік	Залік
Змістовий модуль «ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО»		
<i>Курс</i>	3	3
<i>Семестр</i>	5	5
<i>Обсяг кредитів</i>	2	2
<i>Обсяг годин, в тому числі:</i>	60	60
<i>Аудиторні</i>	28	8
<i>Модульний контроль</i>	4	-
<i>Семестровий контроль</i>		
<i>Самостійна робота</i>	28	52
<i>Форма семестрового контролю</i>	-	-

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – викладання навчальної дисципліни «Екологічне право» є засвоєння знань з найбільш важливих положень екологічного права та законодавства, яке регламентує охорону навколишнього природного середовища, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки, а також вироблення навичок із застосування положень національного законодавства для вирішення ситуацій, що виникають у практичній діяльності в цій сфері.

Завданнями вивчення є: формування у студентів вміння аналізу, узагальнення та застосування норм екологічного права та законодавства, яке регулює відносини з охорони навколишнього природного середовища, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки; створення умов для належного розуміння студентами термінології, яка застосовується у екологічному праві; формування вміння складання та оформлення документів, передбачених екологічним правом та законодавством; сприяння інтенсифікації творчих зусиль студентів, розвитку їх пізнавальної діяльності, актуалізації знань; формування у студентів правосвідомості, правової культури, моральних та інші якостей.

Завдання навчальної дисципліни передбачають формування наступних компетентностей:

Загальні компетентності (ЗК) –

ЗК-2. Здатність застосовувати знання в професійній діяльності у стандартних та окремих нестандартних ситуаціях.

ЗК-4. Знання і розуміння предмета та характеру професійної діяльності, природи етичних стандартів та здатність діяти на їх основі.

ЗК-5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово, добре володіти правничою термінологією.

ЗК-8. Здатність проведення досліджень, уміння грамотно і точно формулювати та висловлювати свої позиції, належним чином їх обґрунтовувати, брати участь в аргументованій професійній дискусії.

ЗК-9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК-10. Здатність бути критичним і самокритичним, визнавати та виправляти власні помилки.

ЗК-11. Вміння працювати самостійно, проявляти добросовісність, дисциплінованість, пунктуальність та відповідальність, а також працювати у команді колег за фахом.

ЗК-13. Цінування та повага різноманітності і мультикультурності.

ЗК-14. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

Фахові компетентності спеціальності (ФК) –

ФК-3. Знання стандартів правничої професії.

ФК-10. Уміння застосовувати знання у практичній діяльності при моделюванні правових ситуацій.

ФК-11. Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти.

ФК-12. Здатність аналізувати правові проблеми та формувати правові позиції.

ФК-13. Здатність застосовувати юридичну аргументацію.

ФК-15. Навички логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

ФК-16. Навички консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.

ФК-17. Навички самостійної підготовки проектів актів правозастосування.

ФК-18. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності.

3. Результати навчання за дисципліною

Студент має знати та розуміти, вміти:

СГ-1. Визначати вагомість та переконливість аргументів в оцінці заздалегідь невідомих умов та обставин

СГ-3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел

СГ-5. Давати короткий висновок щодо окремих проблем з достатньою обґрунтованістю

ДН-1. Узгоджувати план власного дослідження і самостійно формувати матеріали за визначеними джерелами

ДН-2. Використовувати різноманітні інформаційні джерела для засвоєння складних питань з певної теми

К-1. Вільно володіти письмовою та усною державною мовою, правильно вживаючи правничу термінологію

К-3. Відтворювати зміст, демонструючи розуміння з основних професійних та суспільних тем

ПС-1. Належно використовувати цифрову і статистичну інформацію, отриману з першоджерел та вторинних джерел для своєї професійної діяльності

ПС-2. Вільно використовувати для професійної діяльності доступні інформаційні технології і бази даних

ПС-3. Користуватися комп'ютерними програмами у межах стандартного програмного забезпечення з використанням електронних таблиць, графіків та інших можливостей

ПС-4. Працювати в групі як учасник, формуючи власний внесок у виконання завдань групи

ПР-1. Демонструвати знання і розуміння щодо визначення основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування національної правової системи

ПР-2. Пояснювати природу та зміст основних правових інститутів та процедур національного права

ПР-3. Демонструвати необхідні знання та розуміння суті та змісту основних правових інститутів та норм фундаментальних галузей права

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт				
		Аудиторна				Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	
Змістовий модуль 1. Загальні особливості екологічного права						
Тема 1. Теоретичні і методологічні основи екологічного права.	8	2	2			4
Тема 2. Право власності на природні ресурси.	8	2	2			4
Тема 3. Право природокористування.	8	2	2			4
Тема 4. Правові і наукові основи управління в галузі екології.	8	2	2			4
Модульний контроль	2					
Разом за змістовим модулем 1	34	8	8			16
Змістовий модуль 2. Правове регулювання екологічного права						
Тема 5. Екологічна безпека і еколого-правова відповідальність.	9	1	2			6
Тема 6. Правове регулювання екологічної експертизи.	5	1	2			2
Тема 7. Юридична відповідальність як засіб реалізації екологічного права	5	1	2			2
Тема 8. Науково – методологічна основа міжнародного екологічного права.	5	1	2			2
Модульний контроль	2					
Разом за змістовим модулем 2	26	4	8			12
Усього	60	12	16			28

Тематичний план для заочної форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Розподіл годин між видами робіт					Самостійна
	Усього	Аудиторна				
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	
Змістовий модуль 1. Загальні особливості екологічного права						
Тема 1. Теоретичні і методологічні основи екологічного права.	12	1	1			10
Тема 2. Право власності на природні ресурси.	12	1	1			10
Тема 3. Право природокористування.	10	-	-			10
Тема 4. Правові і наукові основи управління в галузі екології.	10	-	-			10
Разом за змістовим модулем 1	44	2	2			40
Змістовий модуль 2. Правове регулювання екологічного права						
Тема 5. Екологічна безпека і еколого-правова відповідальність.	6	1	1			4
Тема 6. Правове регулювання екологічної експертизи.	4	-	-			4
Тема 7. Юридична відповідальність як засіб реалізації екологічного права	4	1	1			2
Тема 8. Науково – методологічна основа міжнародного екологічного права.	2	-	-			2
Разом за змістовим модулем 2	16	2	2			12
Усього	60	4	4			52

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Загальні особливості екологічного права

Тема 1. Теоретичні і методологічні основи екологічного права.

Предмет, джерела та наукові засади екологічного права. Методи, об'єкти екологічного права. Механізми формування екологічного права. Роль екологічного права в забезпеченні реалізації екологічної політики України. Суб'єкти екологічного права. Система екологічного права. Екологічні права та обов'язки громадян.

Тема 2. Право власності на природні ресурси.

Поняття форми власності на природні ресурси, підстави для їх виникнення. Об'єкти і суб'єкти права власності на природні ресурси. Зміст права власності, форми та методи його забезпечення і припинення. Підстави і порядок припинення права власності на природні ресурси.

Тема 3. Право природокористування.

Принципи права природокористування, суб'єкти та об'єкти права природокористування. Право загального та спеціального природокористування та їх ознаки. Особливості права орендного природокористування. Орендні правовідносини природокористування. Права і обов'язки природокористувачів. Підстави виникнення, зміни та припинення права природокористування.

Змістовий модуль 2. Правове регулювання екологічного права

Тема 4. Правові і наукові основи управління в галузі екології.

Поняття управління природокористуванням і охороною довкілля. Система і компетенція органів управління природокористуванням і охороною довкілля. Функції управління у сфері природокористування та охорони довкілля.

Тема 5. Екологічна безпека і еколого-правова відповідальність.

Правове забезпечення екологічної безпеки. Юридична природа екологічної безпеки. Особливості правовідносин у галузі забезпечення екологічної безпеки.

Тема 6. Правове регулювання екологічної експертизи.

Завдання і принципи екологічної експертизи. Об'єкти і суб'єкти екологічної експертизи. Форми екологічної експертизи.

Тема 7. Юридична відповідальність як засіб реалізації екологічного права.

Поняття відповідальності в екологічному праві. Види та зміст відповідальності за екологічні правопорушення. Підстави та умови еколого-правової відповідальності. Правові форми еколого-правової відповідальності. Відшкодування збитку, заподіяного порушенням екологічного законодавства. Особливості відшкодування збитку, заподіяного порушенням екологічного законодавства власниками джерел підвищеної екологічної безпеки. Ефективність адміністративної відповідальності за екологічні правопорушення. Форми соціальної профілактики екологічних правопорушень і злочинів.

Тема 8. Науково – методологічна основа міжнародного екологічного права.

Поняття і принципи міжнародного екологічного права. Нормативні акти, як джерела міжнародного - екологічного права. Міжнародні об'єкти охорони навколишнього природного середовища. Міжнародні конвенції з навколишнього середовища як форма міжнародного співробітництва.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

для денної форми навчання

№ з/п	Вид діяльності студента	Макс. кількість балів за одиницю	Змістовний модуль 1		Змістовний модуль 2	
			К-ть одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	К-ть одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид
1	Відвідування лекцій	1	4	4	2	2
2	Відвідування семінарських занять	1	4	4	4	4
3	Виконання завдань для самостійної роботи	5	1	5	1	5
4	Робота на семінарських заняттях	10	4	40	4	40
5	Виконання модульної контрольної роботи	25	1	25	1	25
	Разом:	-	-	78	-	76
	Максимальна кількість балів:			154		
	Розрахунок коефіцієнта			0,649		
	Підсумковий бал			100		

для заочної форми навчання

№ з/п	Вид діяльності студента	Макс. кількість балів за одиницю	Змістовний модуль 1		Змістовний модуль 2	
			К-ть одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	К-ть одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид
1	Відвідування лекцій	1	1	1	1	1
2	Відвідування семінарських занять	1	1	1	1	1
3	Виконання завдань для самостійної роботи	5	1	5	1	5
4	Робота на семінарських заняттях	10	1	10	1	10
	Разом:	-	-	17	-	17
	Максимальна кількість балів:			34		
	Розрахунок коефіцієнта			2,941		
	Підсумковий бал			100		

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії оцінювання

Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

1. Охарактеризуйте європейську конвенцію «Про захист домашніх тварин» від 18 вересня 2013 р.
2. Проаналізуйте право природокористування природо-заповідним фондом України
2. Розкрийте порядок встановлення лімітів на користування об'єктами природо-заповідного фонду.
3. Розкрийте порядок надання дозволів на користування об'єктами заповідного фонду.
4. Охарактеризуйте правове регулювання використання та охорони рекреаційних, курортних, лікувально-оздоровчих зон

Критерії оцінювання самостійної роботи

Бал	Критерій
5	студент засвоїв теоретичний матеріал, який винесений на самостійну роботу, застосування для оформлення результатів самостійної роботи не тільки рекомендованої, а й додаткової літератури та творчого підходу; чітке володіння понятійним апаратом, теорією; вміння використовувати їх для виконання конкретних практичних завдань, розв'язання ситуацій. Оформлення результатів самостійної роботи повинно бути логічним та послідовним.
4	студент засвоїв теоретичний матеріал з відповідної теми який винесений на самостійну роботу, та наявне вміння орієнтуватися в ньому, усвідомлене застосування знань для розв'язання практичних задач; за умови виконання всіх вимог, які передбачено для оцінки "5 балів", при наявності незначних помилок або не зовсім повних висновків за одержаними результатами. Оформлення виконаного завдання з самостійної роботи має бути послідовним.
3	студент не повністю засвоїв тему для самостійного опрацювання не досконало володіє основними поняттями та положеннями навчальної дисципліни, невпевнено орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, непереконливо відповідає, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність знань.
1-2	студент не опанував навчальний матеріал з відповідної теми для самостійного опрацювання, не знає основних понять і термінів наукової дисципліни, не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутнє наукове або логічне мислення.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в письмовому вигляді з використанням різних завдань. Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу змістового модуля.

Критерії оцінювання модульного контролю

Бал	Критерії
24-25	Студент вирішив всі завдання абсолютно вірно і повно дав відповіді на питання як теоретичного, так і практичного характеру. Логічно і послідовно аргументував і виклав свою точку зору.
20-23	Студент вирішив завдання з 1 помилкою, відповідь на питання містить повне розгорнуте, правильне та обгрунтоване викладення матеріалу, допущено 2-3 помилки при вирішенні практичних завдань.
15-19	Студент правильно і повно вирішив більшість, але не всі завдання, відповідь на запитання є не повністю аргументованою; допускає незначні неточності
10-14	Студент правильно вирішив половину завдань; думка викладена з порушенням логіки подання матеріалу. Студент правильно вирішив ситуацію, проте не зовсім слушно аргументує її, або враховує не всі, а деякі умови ситуації. Вирішує декілька завдань поверхнево.
5-9	Студент вирішив трохи менше половини завдань; може дати визначення юридичного поняття. Відповідь на запитання дає неповно і поверхнево.
0-4	Студент не вирішив більшість завдань або вирішив неправильно; відповіді на питання є неповними; неправильно обгрунтовує своє рішення.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Навчальні досягнення студентів з дисципліни оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок на семінарських заняттях та під час виконання самостійної роботи, розширення кількості підсумкових балів до 100.

Семестровий контроль знань студентів з дисципліни «Екологічне та земельне право» здійснюється у формі заліку після вивчення змістових модулів «Екологічне право», «Земельне право».

6.5. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. Навчально-методична карта дисципліни

для денної форми навчання

Разом: 60 год., із них: лекції – 12 год., семінарські заняття – 16 год., модульний контроль – 4 год., самостійна робота – 28 год.

Тиждень	I	II	III	IV	V	VI	VII
Модулі (бали)	Змістовний модуль I. (78 б)				Змістовний модуль II. (76 б)		
Лекції (бали)	<i>Л1(1бал) Л2(1бал)</i>	<i>Л3(1бал)</i>	<i>Л4(1бал)</i>		<i>Л5(1бал) Л6(1бал)</i>		
Семінарські заняття (бали)	<i>С 1 1-11 балів</i>	<i>С 2 1-11 балів</i>	<i>С 3 1-11 балів</i>	<i>С 4 1-11 балів</i>	<i>С 5 1-11б</i>	<i>С 6 1-11б</i>	<i>С 7 (11 б) С 8 (11 б)</i>
Поточний контроль	<i>МКР 1 (25 балів)</i>				<i>МКР 2(25 балів)</i>		
СР (бали)	<i>5 балів</i>				<i>5 балів</i>		
Підсумковий контроль (вид, бали)	<i>Проміжний контроль (100 балів)</i>						

для заочної форми навчання

Разом: 60 год., із них: лекції – 4 год., семінарські заняття – 4 год., самостійна робота – 52 год.

Тиждень	I	II	III	IV	V	VI	VII
Модулі (бали)	Змістовний модуль I. (17 б)				Змістовний модуль II. (17 б)		
Лекції (бали)	<i>Л1(1бал)</i>				<i>Л2(1бал)</i>		
Семінарські заняття (бали)		<i>С 1 1-11 балів</i>			<i>С 5 1-11б</i>	<i>С 2 1-11б</i>	
СР (бали)	<i>5 балів</i>				<i>5 балів</i>		
Підсумковий контроль (вид, бали)	<i>Проміжний контроль (100 балів)</i>						

8. Рекомендовані джерела

Базові:

1. Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року // ВВРУ. – 1996. - №30. – Ст. 141.
2. Земельний кодекс України від 25 жовтня 2001 р. // Офіційний вісник України. – 2001. - №46. – Ст. 2038.
3. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25 червня 1991 р. №1268-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. – 1991. - № 41. – Ст. 546; 1993. - №26. – Ст. 277; 1996. - №15. – Ст. 70; 1998. - №11-12. – Ст. 41; 1998. - №34. – Ст. 230.
4. Про природно-заповідний фонд України: Закон України від 16 червня 1992р.

- №2456-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. – 1992. - №34. – Ст. 502; 1993. - №10. – Ст. 76; 1993. - №26. – Ст. 227; Урядовий кур'єр. – 19 січня 2000 року.
5. Кодекс України про надра від 27 липня 1994 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1994. - №36. – Ст. 340.
6. Про екологічну експертизу: Закон України від 9 лютого 1995 р. // ВВРУ. – 1995. - №8. – Ст. 54.
7. Водний кодекс України від 6 червня 1995 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1995. №24. – Ст. 189 (з наступними змінами та доповненнями).
8. Екологічне право України. Академічний курс: Підручник. – Друге видання / За заг. ред. Ю.С. Шемшученка. – К.: ТОВ «Видавництво «Юридична думка», 2008. – 720с.
9. Гетьман А.П. Екологічне право. Підручник. – 2014. – 432с.
10. Жаворонкова Н.Г. Экологическое право. Учебник для бакалавров.- М.: Проспект, 2015. – 376с.

Додаткові

11. Про рослинний світ: Закон України від 9 квітня 1999 р. №591-ХІV // Урядовий кур'єр. – 13 травня 1999 року.
12. Про мисливське господарство та полювання: Закон України від 22 лютого 2000 р. №1478-ІІІ // Офіційний вісник України. – 2000. – №12. – Ст. 442.
13. Про об'єкти підвищеної небезпеки: Закон України від 18 січня 2001 р. №2245-ІІІ // Офіційний вісник України. – 2001. – №7. – Ст. 268.
14. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р. №2341-ІІІ // Офіційний вісник України. – 2001. – №21. – Ст. 920.
15. Про охорону атмосферного повітря: Закон України від 21 червня 2001 р. № 2556-ІІІ // Голос України. – 2001. – 9 серпня.
16. Про тваринний світ: Закон України від 13 грудня 2001 р. №2894-ІІІ // Голос України. – 2002. – 16 січня.
17. Экологическое право : учебник / под ред. С. А. Боголюбова. — Э40 2-е изд., перераб. и доп. — М.: Издательство Юрайт ; ИД Юрайт, 2011. - 482 с. - (Основы наук).
18. Ерофеев Б.В. Экологическое право: Учебник / Б.В.Ерофеев. – 5-е изд. перераб. и доп. – (Профессиональное образование). – 2016. – 516с.